

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. vasario 20 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski, Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko, susipažinusi su 2023 m. vasario 8 d. paduotu **ieškovės D. P.** kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gruodžio 29 d. nutarties peržiūrėjimo

nustatė:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. gruodžio 29 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2022 m. birželio 13 d. sprendimą, kuriuo teismas atmetė ieškinį dėl hipotekos sutarties dalies pripažinimo negaliojančia.

Kasaciniu skundu ieškovė D. P. prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gruodžio 29 d. nutartį ir Vilniaus apygardos teismo 2022 m. birželio 13 d. sprendimą, ir priimti naują sprendimą – pripažinti negaliojančia *ab initio* 2007 m. gegužės 22 d. sudaryto ir Hipotekos registre įregistruoto sutartinės hipotekos sandorio (hipotekos lakšto) dalį, kurioje įrašyta, kad D. P. sutartyje išvardytu savo nekilnojamu turtu užtikrino J. P. skolos pagal 2007 m. gegužės 5 d. kredito sutartį tinkamą įvykdymą.

Ieškovės kasacinis skundas grindžiamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346 straipsnio](#) 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuoti pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą bylose, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuoti pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovės paduotas kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

1. Ieškovė jau buvo pareikšusi ieškinį 2017 m. vasario 24 d., todėl ieškinio senaties terminas nutrūko ir ieškinio senatis prasidėjo iš naujo 2020 m. lapkričio 5 d. Ieškovė pareiškė iš esmės tam pačiam atsakovui AB „Swedbank“ tapatų reikalavimą dėl hipotekos sandorio neteisėtumo, todėl manytina, kad ir dėl šios aplinkybės ieškovė nepraleido ieškinio senaties termino. Tokia praktika vadovaujasi ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-622/2004, 2009 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-137/2009](#) ir kt.).
2. Atsakovė AB „Swedbank“ žinojo apie trečiojo asmens J. P. su Nacionaline mokėjimo agentūra sudarytą projektą, jos pagrindu atliktus statybos darbus ir sukurtus nekilnojamuosius objektus, kurie buvo įkeisti atsakovei ginčijama hipotekos sutartimi. Abiejų instancijų teismai, vertindami ieškovės argumentus dėl [CK 4.170 straipsnio](#) 3 dalies pažeidimo, padarė nepagrįstą, prieštaraujančią bylos nagrinėjimo metu nustatytoms aplinkybėms išvadą, kad buvo gautas pirminio kreditoriaus sutikimas pakartotinai įkeisti D. P. priklausancio turto dalį. Sudarant ginčijamą hipotekos sandorį buvo pažeistos sutarties sudarymo metu galiojusioje [CK 4.170 straipsnio](#) 3 dalyje nustatyti reikalavimai. Ši teisės norma yra imperatyvaus pobūdžio, nes ji deleguoja teisę pačioms šalims susitarti dėl pakartotinės daikto įkeitimo galimybės ir numato tokio įkeitimo draudimą nesant susitarimo. Sutartyje buvo nustatytas draudimas perleisti daiktą be kreditoriaus sutikimo. Pagal sutarties, sudarytos J. P. su AB Šiaulių banku sąlygas, antrinė hipoteka be AB Šiaulių banko sutikimo buvo negalima. Notarė negalėjo tvirtinti sandorio, nes ji privalėjo įsitikinti tuo, ar įkeičiamas nekilnojamasis daiktas ar turinė teisė gali būti hipotekos objektu; identifikuojant įkeičiamą daiktą ar jo dalį ([CK 4.171 straipsnio](#) 1–3 dalys), ar yra visų bendraturčių sutikimai ([CK 4.171 straipsnio](#) 6 dalis).
3. Teismai priimdami sprendimus padarė nepagrįstas išvadas, kad ginčo atveju, sudarant hipotekos sandorį, nebuvo pažeisti [CK 4.183 straipsnio](#) 2 dalies bei [4.171 straipsnio](#) 6 dalies reikalavimai, nes ginčijama hipotekos sutartimi buvo įkeičiami ne bendrosios dalinės nuosavybės priklausancio daikto ar daiktų dalys, o visos turtas, priklausantis visiems bendraturčiams. Tokios išvados prieštarauja [CK 4.183 straipsnio](#) 2 dalies reikalavimams, pagal kuriuos bendrąja hipoteka įkeisto daikto savininkas, norėdamas šį daiktą įkeisti dar kartą, turi gauti rašytinį visų kitų bendrąja hipoteka įkeistų daiktų savininkų sutikimą. Visi hipotekos sandoriu įkeisti nekilnojamieji daiktai įregistruoti kaip bendrąja daline nuosavybės teise priklausantys D. P., K. V. ir M. V. ir J. P. Įkeičiamų daiktų dalis nebuvo tiksliai nustatyta bendraturčių sudarytoje ir notaro patvirtintoje naudojimosi daikto tvarkos nustatymo sutartyje, todėl nesant sutarties, įkeičiant ieškovei priklausancio turto dalį buvo pažeisti [CK 4.171 straipsnio](#) 6 dalies reikalavimai, nes ieškovės sutikimas dėl turto antrinės hipotekos nebuvo gautas.
4. Teismų išvada, kad nėra pagrindo pripažinti ginčo hipotekos sandorį negaliojančiu, kaip sudarytą be ieškovės valios, yra nepagrįsta. Ieškovė nedalyvavo J. P. ir AB „Swedbank“ sudarant ir keičiant kredito sutartį. 2006 m. lapkričio 16 d. įgaliojimas, kurio pagrindu buvo sudarytas ginčo sandoris, neatitiko [CK 2.137 straipsnio](#) reikalavimų, nes atstovo teisės įgaliojime nebuvo apibrėžtos, t. y. įgaliojimas buvo nekonkretizuotas, jame nebuvo aiškiai apibrėžtos įgaliotiniui suteikiamos teisės, jų apimtis ir turinys. Esant atskirų bendrojo pobūdžio įgaliojimo nuostatų apimties neatitikimui, plečiamasis įgaliojimo nuostatų aiškinimas, pripažįstant, kad įgaliotiniui J.

P. buvo suteikta teisė disponuoti visu ieškovės nekilnojamoju turtu bei be apribojimų priimti išpareigojimus, negalimas. Ukmergės rajono antrojo biuro notarė Nijolė Pukėnaitė 2007 gegužės 22 d. patvirtino minėtą hipotekos sandorį, prieštaraujantį viešajai tvarkai ir gerai moralei, nedalyvaujant ieškovei, jai nežinant, be jos aiškiai išreikštos valios, vadovaudamasi bendro pobūdžio 2006 m. lapkričio 16 d. išduotu įgaliojimu jos sutuoktiniui J. P., pastarajam nedalyvaujant 2007 m. gegužės 22 d. pasirašant šį sandorį, t. y. nedalyvaujant sandoryje nurodytoms šalims, pažeisdama [CPK 4.170 straipsnio](#) 3 dalyje nustatytus reikalavimus.

5. Vertindami įrodymus teismai nesivadovavo įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą civiliniame procese reglamentuojančiais įstatymais ([CPK 176–185 straipsniai](#)). Pirmosios instancijos teismas, atsisakydamas analizuoti ieškovės ir trečiojo asmens J. P. argumentus, susijusius su notarės galimai padarytais procedūriniais pažeidimais tvirtinant ginčo sandorį (netinkamai pildant notarinių veiksmų žurnalus, sąskaitas, dokumentų iki sandorio sudarymo rinkimą ir jų neregistravimą, aplinkybę, kad J. P. hipotekos sandorį pasirašė ne jo sudarymo metu, bet vėliau ir pan.), pažeidė procesinių sprendimų motyvavimo pareigą ([CPK 270 straipsnio](#) 4 dalis, 331 straipsnio 4 dalis).
6. Apeliacinės instancijos teismas neišsprendęs papildomų rašytinių įrodymų – 2007 m. gegužės 4 d. UAB „Baltijos biodyzelino centras“ rašto su vertimu, 2007 m. gegužės 7 d. elektroninio laiško su vertimu, įsakymo dėl komandiruotės kopijos – priėmimo klausimo atliko jų teisinį vertinimą, kas prieštarauja [CPK 179, 183, 185, 200 straipsnių](#) reikalavimams. Apeliacinės instancijos teismas sprendimu taip pat nepasisakė dėl ieškovės argumentų, susijusių su viešosios tvarkos pažeidimu sudarant hipotekos sandorį dėl turto be valstybės įgaliotos institucijos, suteikusių valstybės paramą tokio turto įsigijimui, sutikimo, pažeidžiant sutarties dėl paramos teikimo sąlygas.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliamą tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Andžej Maciejewski

Antanas Simniškis

Algirdas Taminskas